

УДК 339.9 (470)

Шульський М. Г., д.е.н., професор,
M. Shulskyi, Doctor of Economics, Professor
<http://orcid.org/0000-0003-4790-3904>

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЛЬВІВЩИНИ

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

В статті проведено дослідження стану розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання з детальним представлення матеріалів цього виду діяльності на протязі ряду років. Одночасно відмітимо, що Львівська область має сприятливі умови для налагодження зовнішньоторговельних зв'язків з різними країнами світового простору, особливо з країнами Європейського Союзу. Більше того, вона має потужний виробничий потенціал у різних сферах суспільних відносин, що є основою налагодження зовнішньої торгівлі, основними складовими яких є експорт та імпорт продукції. Саме в цих аспектах відображається актуальність обраної теми наукових досліджень у даній публікації.

У результаті проведених досліджень встановлено, що в умовах сьогодення у недостатній мірі використовуються всі наявні ресурси і можливості для підвищення результативності ведення експортно-імпоротної діяльності господарюючими суб'єктами Львівщини. Для підвищення ефективності цього виду діяльності, що є, у свою чергу, основою здійснення зовнішньоекономічної діяльності, необхідно як у сучасних умовах, так і на перспективу проводити всебічні дослідження назрілих проблем у цих сферах міжнародних відносинах, а одержані результати впроваджувати в діяльність суб'єктів господарювання не тільки Львівської області, але і в інших областях України. І це слід проводити постійно і всебічно, щоб у повній мірі врахувати дію різноманітних чинників на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, як на регіональному, так і державному рівнях.

Ключові слова: експорт, імпорт, суб'єкти господарювання, зовнішня торгівля, продукція, країни, зовнішньоекономічна діяльність.

EXPORT-IMPORT ACTIVITY OF SUBJECTS OF ENTREPRENEURSHIP OF LVIV

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

The article analyzes the state of development of export-import activity of economic entities with a detailed presentation of the materials of this type of activity for several years. At the same time, it should be noted that the Lviv region has favorable conditions for establishing foreign trade relations with various countries of the world, especially with the countries of the European Union. Moreover, it has a powerful production potential in various spheres of social relations, which is the basis for the establishment of foreign trade, the main components of which are export and import of products. It is in these aspects that the relevance of the chosen theme of research in this publication is displayed.

As a result of the conducted researches, it was established that under present conditions insufficient use is made of all available resources and opportunities for improving the efficiency of the export-import activity by economic entities of Lviv region. In order to increase the efficiency of this type of activity, which, in turn, is the basis for the implementation of foreign economic activity, it is necessary, both in modern conditions and in the future, to carry out comprehensive studies of the urgent problems in these areas in international relations, and the results obtained should not be introduced into the activity of business entities. only in the Lviv region, but also in other regions of Ukraine. And this should be done constantly and comprehensively, to take full account of the effect of various factors on the development of foreign economic activity, both at regional and state levels.

Key words: export, import, business entities, foreign trade, products, countries, foreign economic activity

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Важливою складовою функціонування

господарюючих суб'єктів будь-якої сфери суспільних відносин є зовнішньоекономічна діяльність, яка найбільш повно відображається в системах експорту та імпорту товарів та послуг. За колишньої адміністративно-командної системи цей вид діяльності здійснювався безпосередньо через державні функціонуєчі структури. З настанням перебудовчих процесів, а згодом і розвалу Радянського Союзу, ситуація кардинально змінилася. Суб'єктам господарювання, згідно прийнятих нормативно-правових актів надано право самим виходити на міжнародні ринки із виробленою своєю продукцією, та проводити закупівлю необхідної продукції у різних країнах світового простору.

Виходячи із вищесказаного, суть постановки проблеми полягає в тому, щоб з'ясувати всі ті складові, які позитивно впливають на розвиток зовнішньої торгівлі, що є основою експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання. Це по-перше. А по-друге, виявити ті гальмівні чинники, які створюють перепони для результативного ведення цього виду діяльності. Саме в поєднанні цих двох напрямів відображаються основні елементи постановки даної проблеми, а розв'язання назрілих проблем передбачено розглянути у наступних складових даної публікації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідження експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання у різних сферах суспільних відносин проводили в сучасних умовах ціла плеяда видатних науковців та практиків, серед яких відзначимо: А.Д. Войцешук [1], М.І. Пугачов [2], О.А. Мельник [2], Ю.П. Кашуба [5], Н.Г. Калюжна [6], К. Куцаб-Бонк [7], М.А. Лисак [8], Є.В. Милованов [9], К.М. Пугачова [10], Г.В. Спаський [11], Ю.В. Школа [13], М.Г. Шульський [14-16], Я. Янишин [17] та інші.

Незважаючи на досягнуті позитивні зрушення в дослідженні експортно-імпоротної діяльності вітчизняними науковцями, все-таки охопити весь спектр цього виду діяльності у повному обсязі їм не вдалося. І це цілком закономірно і об'єктивно, адже кожна сфера суспільних відносин не є застиглою функціонуєчою формою господарювання. Адже вона постійно, динамічно і, що важливо, об'єктивно і закономірно змінюється під впливом дії факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. І ось ці зміни слід досліджувати, звертаючи особливу увагу як на ті чинники, що сприяють розвитку експортно-імпоротної діяльності, так і на ті, що її гальмують. Саме в діалектичному поєднанні цих двох аспектів і передбачено провести дослідження у цій публікації.

Ведення експортно-імпоротної діяльності, що є основою здійснення зовнішньоекономічної діяльності, для вітчизняних виробників є новим напрямом їх функціонування. При цьому зауважимо, що цією формою діяльності вони займаються неповних три десятиліття, тоді як їхні колеги в передових країнах світу мають значний досвід у цих сферах, адже у міжнародних виробничих відносинах вони функціонують не те, що декілька десятиліть, як наші виробники, а на протязі багатьох століть. І, безумовно, того, що можна здійснити напрацювання на протязі століть, не в змозі досягти протягом декількох десятиліть. Саме із-за цих обставин всякі адміністративні прискорення цих процесів без обґрунтування їх змін приносять більше негативних наслідків, ніж позитивних зрушень.

Отож, можна в повній мірі констатувати, що у здійсненні експортно-імпоротної діяльності вітчизняними суб'єктами господарювання є численна кількість нез'ясованих питань, вирішення яких вимагає зусиль цілої кагорти відомих фахівців. І це цілком зрозуміло – адже неможливо розглянути в цій публікації всіх їх в комплексі. Ми звернемо увагу лише на деякі із них, а саме: на співвідношення експорту та імпорту продукції у грошовій оцінці, з акцентуванням зосередженості на аграрну продукцію, що представляється на експорт та імпортується з інших країн. При цьому зазначимо, що кожен господарський рік вносить певні зміни в обсяги виробництва продукції, що є

основою здійснення експортно-імпортних операцій. І саме ці питання слід досліджувати і вирішувати.

Цілі статті полягають у дослідженні процесів здійснення експортно-імпортної діяльності господарюючих суб'єктів господарювання Львівської області. Для реалізації поставлених цілей розроблено конкретні завдання, вирішення яких повинно виявити все те позитивне, що відбулось у здійсненні цього виду діяльності, а також негативне, що гальмувало і гальмує ці процеси в сучасних умовах, якого слід позбуватися як в умовах сьогодення, так і в майбутньому. Все це в комплексі повинно сприяти підвищенню результативності ведення експортно-імпортної діяльності досліджуваними господарюючими суб'єктами, що в кінцевому підсумку буде зміцнювати їх економічний стан.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перш, ніж приступити до викладення основного матеріалу досліджень, з'ясуємо суть основних термінів, що використовуються в процесах здійснення експортно-імпортної діяльності. Необхідність такого підходу зумовлене тим, що в економічній літературі дано визначення основних категорій цього виду діяльності, проте в наукових публікаціях вони дещо доповнюються і змінюються. В принципі це є об'єктивний процес, адже скільки дослідників стільки наукових думок, тверджень і роз'яснень. І все це цілком закономірно і об'єктивно вкладається в системи діалектичного методу дослідження, в основу якого покладено комплексність і системність підходів до дослідження того чи того суспільного явища.

Таблиця 1

Трактування змісту і суті основних термінів, що використовуються в даній публікації [3]

№ п/п	Питання, сформувані нами	Відповіді із тексту вищевказаного джерела
1	Що вкладається в поняття «експорт»?	Експорт – вивезення за кордон товарів, проданих іноземним покупцям і призначених для продажу на іноземних ринках або для переробки в інших країнах. До експорту також відносяться перевезення товарів транзитом через іншу країну, вивезення, перевезення із другої країни товарів для продажу в третій країні (реекспорт) [С. 489]
2	Як трактується термін «імпорт»?	Імпорт – (<i>лат. importare</i> – ввозити) ввезення за кордону товарів, послуг, технологій, капіталу, цінних паперів для реалізації та застосування на внутрішньому ринку. В основі імпорту – міжнародний поділ праці, природні умови (наявність мінеральних та сільськогосподарських ресурсів тощо), рівень розвитку продуктивних сил інші фактори [С. 628]
3	Що розуміється під поняттям «зовнішня торгівля»	Зовнішня торгівля – торгівля між покупцями і продавцями різних країн світу. Для більшості держав зовнішня торгівля – основа зовнішньоекономічних зв'язків. Виникла в епоху рабовласництва. Базується на міжнародному поділі праці, спеціалізації окремих країн на виробництві певних товарів і послуг [С. 613]
4	Що таке зовнішньоекономічна діяльність?	Зовнішньоекономічна діяльність – сфера економічної діяльності підприємств, фірм, компаній і держави, пов'язана із зовнішньою торгівлею, іноземними кредитами та інвестиціями, здійсненням спільних з іншими країнами проектів тощо [С. 610]

Враховуючи вищесказане, ми дійшли до висновків, що перш ніж приступати до аналізу експортно-імпортної діяльності, що здійснюють суб'єкти господарювання, доцільно з'ясувати суть основних термінів, які використовуються в процесах ведення цього виду діяльності. Для реалізації сказаного нами використано діалоговий метод дослідження, суть якого полягає в тому, що нами формуються питання, а відповіді на них віднайдено в економічних виданнях, зокрема в економічній енциклопедії.

Безумовно, наведений у таблиці 1 матеріал не в повній мірі охоплює весь спектр термінів, які використовуються у процесах дослідження експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання. Ми навели лише ті, які в найбільшій мірі відображають суть і зміст цього виду діяльності.

Не вдаючись до детального коментування наведених в таблиці 1 термінів, адже це тема окремого наукового дослідження. Однак, розглядаючи все наведене, дещо прокоментуємо і уточнимо, виходячи з нашого розуміння суті наведеної інформації. Так, зокрема, при трактуванні поняття «експорт» згадується, що це «вивезення за кордон товарів», однак не згадується про послуги, які також є складовою експорту. При трактуванні поняття «імпорт» це враховано. Більше того відзначимо, що це поняття латинського походження, чого не сказано про експорт. Ми вважаємо, коли розглядати ці поняття (експорт та імпорт) в історичній ретроспективі, то можна з впевненістю відзначити, що вони виникли одночасно і оба мають латинське походження. Ці системи взаємозв'язків експорт з імпортом є аксіомою, яку немає потреби доказувати результатами наукових досліджень.

Щодо розуміння поняття «зовнішня торгівля». Тут, безумовно, в повній мірі відображена її суть, однак все-таки тут також бажано було відзначити, що цей вид торгівлі здійснюється шляхом експорту та імпорту продукції і послуг. Суть зовнішньоекономічної діяльності, на наше переконання, далеко виходить за межі «діяльності підприємств, фірм, компаній і держави». Перш за все у цій сфері діяльності зайняті громадські організації, різні види добродійних установ тощо. До речі слід констатувати, що серед тих структур, є багато організаційних утворень, які не ставлять за мету своєї діяльності щодо досягнення п рибутку. У них інші цілі – задоволення

Таблиця 2*

Експорт та імпорт товарів суб'єктами господарювання Львівщини,
млн. дол. США

Роки	Експорт		Імпорт		Сальдо	
	усього	у тому числі в країні ЄС	усього	у тому числі з країн ЄС	усього	у тому числі з країнами ЄС
2000	294,7	209,1	393,0	218,7	-98,3	-9,6
2005	622,2	446,9	933,8	707,9	-311,6	-261,0
2010	974,3	625,5	2028,4	1440,6	-1054,1	-815,1
2011	1201,9	770,2	3202,3	1761,1	-2000,4	-990,9
2012	1343,5	748,5	3373,5	1856,6	-2030,0	-1108,1
2013	1290,9	867,5	2655,9	1894,9	-1365,0	-1027,4
2014	1305,1	942,9	2472,0	1624,3	-1166,9	-681,4
2015	1206,3	866,8	1447,9	991,2	-241,6	-124,4
2016	1275,6	951,0	1699,4	1214,4	-423,8	-263,4
2017	1585,2	1222,3	2182,3	1545,6	-597,1	-323,3
2018	1895,6	1490,8	2709,0	1702,5	-813,4	-211,7
2018 до 2000, разів	6,4	7,1	6,9	7,8	6,1	33,7

Примітка: * тут і надалі використано матеріали Статистичного щорічника [12]

насутих потреб громадян тієї чи тієї країни, скажімо, які опинилися у скрутному матеріальному становищі в результаті природних дій, військових конфліктів тощо.

Перелічені терміни, особливості їх прояву не вичерпують у повній мірі весь спектр використання їх у процесах дослідження за обраною темою. Можуть бути інші терміни, які не названо вище у даній публікації, однак використані у ній. Це обумовлено, перш за все, обширністю теми дослідження, багатофакторність функціонування різних

складових експортно-імпоротної діяльності, яка відображається у цілому комплексі різноманітних показників різного спрямування.

Приступаючи до конкретизації результатів дослідження, представимо, перш за все, узагальнені показники здійснення експортно-імпоротної діяльності суб'єктами господарювання Львівщини, які є основою проведення зовнішньої торгівлі. Отож, ці матеріали представлені в таблиці 2. Вони відображають динаміку змін сум експорту та імпорту як у загальному обчисленні, так і окремо з країнами ЄС. На протязі 1990-2018 рр. найбільша сума експорту товарів була у 2018 р. – 1895,6 млн. дол. США, а найменша у 2000 р. – 294,7 млн. дол. США. Показники інших років займають проміжне значення.

Зовнішня торгівля з країнами ЄС має аналогічні тенденції. Щодо імпорту, то тут ситуація дещо відмінна. Найбільша сума імпорту становила у проміжному 2012 р. – 3373,5 млн. дол. США. Дані за 2018 р. становлять 2709,0 млн. дол. США, у тому числі з країнами ЄС – 1702,5 млн. дол. США. Спільною ознакою здійснення експортно-імпоротної діяльності є те, що суми імпорту перевищують суми експорту на протязі досліджуваних років. Це, безумовно, є негативним явищем у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Неменш важливе значення здійснення експортно-імпоротної діяльності має з'ясування питань щодо країн, з якими суб'єкти господарювання Львівщини мають налагоджені зовнішньоекономічні зв'язки щодо продажу товарів та їх закупівлю. Дані таблиці 3 відображають цю інформацію щодо експорту продукції, на основі якої можна зробити певні узагальнення і обґрунтувати деякі висновки, що випливають із цих узагальнень. Перш за все відзначимо, що суб'єкти господарювання Львівщини експортують свою продукцію в декілька десятків країн світу. Ми у своїх дослідженнях із цієї кількості країн світового простору вибрали десять, в які відправляється продукція львівських виробників у найбільших обсягах.

Таблиця 3

Здійснення експорту товарів суб'єктами господарювання Львівщини у різні країни світу

Роки \ Країни	2005		2015	2018		2018 у % до 2005
	млн. дол. США	%		млн. дол. США	%	
Білорусь	17,8	2,9	36,4	46,4	2,9	260,7
Велика Британія	32,6	5,2	35,9	27,4	1,7	5,2
Данія	74,4	12,0	70,1	126,2	8,0	169,6
Італія	23,6	3,8	53,4	37,3	2,4	158,1
Китай	4,1	0,7	16,1	7,7	0,5	187,8
Німеччина	81,7	13,1	135,9	237,6	15,0	290,8
Польща	49,9	7,9	265,9	510,5	32,2	10,3 рази
Російська Федерація	68,8	11,1	67,4	38,9	2,1	56,5
Туреччина	7,2	1,2	21,0	29,0	1,8	402,8
Чехія	9,3	1,5	81,8	141,4	8,9	15,2 рази
Інші	252,6	40,6	438,6	386,8	24,4	151,3
Разом	622,2	100,0	1206,3	1585,2	100,0	254,8

При цьому, варто зауважити, ми обрали для дослідження три роки: 2005; 2015 і 2018, а серед них: 2005 і 2018 проведено більш деталізоване дослідження з визначенням питомої ваги кожної країни у загальних обсягах вартості експортованої продукції (табл. 3). Отож, у 2005 р. найбільше було експортовано продукції в такі країни, (у млн. дол. США) як: Німеччина – 81,7; Данія – 74,4; Російська Федерація – 68,8; Польща – 49,9; і Велика Британія – 32,6, що у відсотковому обчисленні відповідно складає: 13,1; 12,0;

11,0; і 5,2. Порівнюючи показники 2018 р. із даними 2005 р., можна відзначити, що відбулись певні структурні зміни. Так, зокрема, у 2018 р. найбільше продукції суб'єкти господарювання Львівщини продали у Польщу (32,2%), Німеччину (15,0 %), Чехію (8,9%), Данію (8,0%). Щодо зростання обсягів реалізації продукції у 2018 р. у порівнянні з 2005 р., то найбільший цей показник у Чехії (15,2 раза), Польщі (10,3 раза) і Туреччині (4,0 раза). А найбільше зниження відбулось у взаємовідносинах із Російською Федерацією і це становило у 2018 р. всього 56,5 % рівня 2005 р. Тут причини зрозумілі і не потребують конкретизованого дослідження. Щодо інших країн, то тут є різні фактори як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Їх деталізоване дослідження вимагає більш глибокого підходу до оцінки різних чинників.

Експортно-імпортна діяльність, як було відзначено вище, складається із двох складових: експорту, цифрову характеристику якого представлено раніше та імпорту, який ми розглянемо зараз. При виборі країн, з яких імпортується продукція до Львівської області, ми прагнули використати матеріали тих держав, з яких поступає продукція до Львівщини у найбільших обсягах (табл. 4). На протязі досліджуваного періоду (2005-2018 рр.) відбулись певні зміни в системах імпорту продукції між Львівщиною та найбільш вагомими імпортерами (табл. 4). За загальними обсягами вартості імпортованої продукції перше місце займає Польща, з якої було імпортовано у Львівську область у 2005 р. продукції на суму 212,8 млн. дол. США, а в 2018 р. ця цифра зросла до 587,2 млн. дол. США, що становило рівня 2005 р. – 276,7 %.

Таблиця 4

Здійснення імпорту товарів суб'єктами господарювання Львівщини з різних країн світу

Роки Країни	2005		2015	2018		2018 у % до 2005
	млн. дол. США	%		млн. дол. США	%	
Білорусь	13,9	1,5	63,6	42,0	1,6	302,2
Велика Британія	17,0	1,8	15,3	17,4	0,6	102,4
Данія	30,8	3,3	31,8	52,0	1,9	168,8
Італія	61,7	6,6	40,1	11,1	4,1	180,1
Китай	34,5	3,7	96,4	276,6	10,2	8,0 раза
Німеччина	166,5	17,8	259,2	429,0	15,8	257,7
Польща	212,8	22,8	353,4	587,2	21,7	276,7
Російська Федерація	77,6	8,3	61,0	188,9	7,0	243,4
Туреччина	17,5	1,9	41,2	102,9	3,8	5,9 раза
Чехія	29,2	3,1	58,4	73,2	2,7	250,7
Інші	271,3	29,0	417,5	828,7	30,6	305,5
Разом	933,8	100,0	1447,9	2709,0	100,0	290,1

Друге місце займає Китай, хоча в абсолютних вимірах він поступається Польщі і Німеччині, однак темпи зростання імпорту продукції є найвищими (у 2018 р. у порівнянні з 2005 р. вартість імпортованої продукції до Львівщини збільшилась у 8,0 раза). Із наведених країн – імпортерів відзначається Російська Федерація, обсяги поставки продукції зменшились майже у 2 рази. Це є наслідком дій цієї країни проти України.

У процесах дослідження експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання важливе значення має визначення, яких товарів, і в яких грошових вимірах поставляється продукція як на експорт, так і імпорт. При цьому зазначимо, що кожна країна характеризується своїми показниками щодо експортування та імпортування продукції, які обумовлюються цілим комплексом факторів, що впливають на процеси виробництва продукції. Це, безумовно, є важлива тема, яка вимагає окремих

напрямів дослідження. Ми у своїх дослідженнях будемо конкретизувати основну увагу на здійсненні експортно-імпоротної діяльності суб'єктами господарювання Львівщини. Перш за все розглянемо, які товари експортуються та їх вартісна оцінка в доларовому еквіваленті. Ця інформація представлена в таблиці 5. Наведені дані відображають динаміку здійснення експортної діяльності суб'єктів господарювання Львівської області в розрізі окремих видів продукції чи їх груп.

Таблиця 5

Товарна структура зовнішньої торгівлі в умовах Львівщини, експорт, млн. дол. США

Роки Показники	2005		2010	2015	2018 до підсумку; відсотків		2018 у % до 2005
	млн. дол. США	%					
Усього	622,2	100,0	974,3	1206,3	1895,6	100,0	304,7
у тому числі:							
живі тварини; продукти тваринного походження	18,9	3,0	1,5	9,3	20,2	1,1	106,9
продукти рослинного походження	16,4	2,6	30,5	148,7	224,2	11,8	13,6 раз
жири та олії тваринного або рослинного походження	1,0	0,002	83,7	74,8	119,6	6,3	119,6 раз
готові харчові продукти	15,8	2,5	44,2	89,3	163,4	8,6	10,3 раз
мінеральні продукти	29,1	4,7	51,3	1,2	1,4	0,1	4,8
продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	8,9	1,4	17,2	13,2	15,9	0,8	178,7
полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	11,4	1,8	15,1	9,9	11,1	0,6	97,4
шкури необроблені, шкіра вичищена	16,7	2,7	35,6	32,2	69,1	3,7	413,7
деревина і вироби з деревини	71,8	11,5	119,1	131,5	186,7	9,9	260,0
маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	18,7	3,0	29,8	38,1	49,9	2,6	266,8
текстильні матеріали та текстильні вироби	161,9	26,0	152,0	144,1	197,7	10,4	122,1
взуття, головні убори, парасольки	13,2	2,2	13,8	8,7	15,2	0,8	115,2
вироби з каменю, гіпсу, цементу	6,0	1,0	9,4	15,1	17,8	0,9	296,7

Фактично спостерігаються позитивно-динамічні зміни в бік збільшення як у загальних обсягах проданої продукції у грошових вимірах, так і в окремих її видах. Це, безумовно, позитивні зміни, які під собою мають цілком мотивоване підґрунття.

Позитивні зрушення в експортній діяльності господарюючих суб'єктів Львівщини за досліджуваний період вимагають дослідження імпоротної їх діяльності. В таблиці 6 представлено цю інформацію. У загальних аспектах відзначимо, що багато різних видів продукції, що закуповується у Львівську область, можна виробляти у нас. Саме на ці аспекти щодо імпорту продукції слід звернути особливу увагу, а для цього необхідно розвивати виробництво продукції на нашій території, у наших господарських формуваннях.

Таблиця 6

Товарна структура зовнішньої торгівлі в умовах Львівщини, імпорт, млн. дол. США

Роки Показники	2005		2010	2015	2018 до підсумку; відсотків		до 2005
	млн. дол. США	%					
Усього	933,8	100,0	2028,4	1447,9	2709,0	100,0	290,1
у тому числі живі тварини; продукти тваринного походження	21,7	2,3	116,4	38,0	83,1	3,1	382,9
продукти рослинного походження	29,0	3,1	164,8	98,2	161,6	6,0	5,6 раз
жири та олії тваринного або рослинного походження	9,4	1,0	8,2	6,0	4,0	0,1	42,6
готові харчові продукти	57,1	6,1	86,9	102,4	192,1	7,1	3,4 раз
мінеральні продукти	52,8	5,7	413,6	88,8	221,6	6,2	4,2 раз
продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	71,4	7,6	142,4	98,2	161,1	5,9	225,0
полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	88,2	9,4	221,0	155,6	219,6	8,1	249,0
шкури необроблені, шкіра вчищена	8,4	0,9	14,7	59,6	123,6	4,6	14,7 раз
деревина і вироби з деревини	20,1	2,2	34,1	8,1	23,6	0,9	117,4
маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	47,8	5,1	88,1	67,4	97,7	3,6	204,4
текстильні матеріали та текстильні вироби	133,2	14,3	163,2	196,3	369,4	13,6	277,3
взуття, головні убори, парасольки	2,6	0,3	4,4	9,9	18,2	0,7	7,0 раз
вироби з каменю, гіпсу, цементу	30,2	3,2	47,1	33,6	59,4	2,2	196,7
перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	0,9	0,0	1,4	0,9	0,7	0,0	77,8
недорогоцінні метали та вироби з них	87,6	9,4	187,7	133,7	209,0	7,7	238,6

Проблеми збільшення виробництва продукції є справою досить важливою і одночасно складною як у самій постановці, так і практичному їх розв'язанні. Для цього повинні бути направлені як зусилля господарських структур, з одного боку, так і державних органів управління, з іншого. Поєднання цих двох напрямів може забезпечити підвищення результативності ведення експортно-імпоротної діяльності господарюючих суб'єктів як у сучасних умовах, так і на перспективу.

Висновки. На основі проведеного дослідження експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання Львівщини можна зробити певні висновки і окреслити перспективи подальших досліджень за даною темою, а саме:

– детально обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко сформульовано постановку проблеми, представлено цілу плеяду вітчизняних науковців, праці яких присвячені проведенню досліджень експортно-імпоротної діяльності досліджуваними суб'єктами господарювання. Окремо виділено невирішені раніше питання, конкретизовано мету статті, всебічно викладено основний матеріал досліджень. Все це в комплексі дозволило розкрити суть і зміст проведених досліджень та досягти поставленої мети;

– досліджуючи цифровий матеріал щодо здійснення експортно-імпоротної діяльності суб'єктами господарювання, встановлено деякі закономірності і тенденції щодо розвитку процесів експорту та імпорту товарів (табл. 2). Так, зокрема, суми експорту та імпорту товарів, починаючи з 2000 р., хоча нерівномірно, однак динамічно зростають і в 2018 збільшились за цей період: експорт – на 643,2 %, у тому числі в країни ЄС – на 713,0%, а імпорт – відповідно на: 689,3 і 778,5 %. При цьому, варто зауважити, що суми експорту є меншими від імпорту, тобто ми маємо від'ємне сальдо;

– дослідження здійснення експортно-імпоротної діяльності господарюючими суб'єктами в розрізі окремих країн показує, що значну питому вагу складають країни ЄС, зокрема Польща, Німеччина. Однак суми імпорту є вищими від сум експорту (табл. 3;4), що вказує на деяку не результативність ведення експортно-імпоротної діяльності;

– аналіз показників експорту та імпорту окремих видів товарів суб'єктами господарювання (табл. 5;6) показує, що тут також є майже аналогічні закономірності і тенденції при здійсненні експортно-імпоротної діяльності. При цьому ці процеси відображені на конкретних видах продукції. Особливо це чітко проявляється на продуктах агропромислового комплексу взагалі і його важливих складових галузей (рослинництва і тваринництва), зокрема.

Для усунення виявлених недоліків у процесах здійснення експортно-імпоротної діяльності слід використовувати цілий комплекс різноманітних заходів як на рівні окремих регіонів, так і держави цілому. При цьому важливим є підвищення результативності виробництва продукції як в агропромисловому комплексі, так і в інших сферах національного господарства України. Тут безвідказно діє принцип: продати можливо лише те, що вироблено. Дотримання його вимог може підвищити результативність експортного потенціалу кожного господарюючого суб'єкта.

Список бібліографічного опису:

1. Войцешук А.Д. Детермінанти розвитку митного простору країни як складової економічного простору під впливом глобалізації. *Інноваційна економіка*. 2016 [66]. №11-12. С. 18-24.
2. Духницький Б.В., Пугачов М.І., Мельник О.А. та ін. Перспективи зовнішньоторговельних відносин України з Європейським Союзом в аграрній сфері. За ред. М.І. Пугачова. Київ: ННЦ ІАЕ, 2016. 40 с.
3. Економічна енциклопедія. У трьох томах. Т.1 / ред. – кол.:... С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 року № 959 – XII зі змінами і доповненнями.
5. Кашуба Ю.П. Експортні можливості аграрних підприємств України на ринках ЄС. *Економіка АПК*. 2018. №10. С.70.
6. Калюжна Н.Г. Підхід до визначення гравітаційних чинників на зовнішньоторговельні відносини країн. *Проблеми економіки*, 2018. №1. С. 26-31.
7. Куцаб-Бонк К. Соціально-економічний простір транскордонного регіону: механізми формування та чинники. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2016. Випуск 38. С. 326-332.
8. Лисак М.А. Зовнішня торгівля в умовах інтеграції України. *Економіка АПК*. 2018. № 12. С. 69-74.
9. Милованов Є.В. Правові засади регулювання органічного виробництва в країнах ЄС. *Економіка АПК*. 2018. №5. С. 117-123.
10. Пугачов К.М. Зовнішньоторговельні відносини України з ЄС. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 85-90.
11. Спаський Г.В. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності прикордонного Закарпаття. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 83-88.
12. Статистичний щорічник Львівської області за 2018 рік. Частина 1 / За ред. С.І. Зимовіної. Львів, 2019. 322 с.
13. Школа В.Ю., Германчук І.В., Пересядько Г.О. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 19-21 червня 2012 р.). Суми, СумДУ, 2012. С. 136-138.

14. Шульський М.Г. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання Львівщини. *Наук. вісник ЛНУВМ та БТ ім. С.З. Гжицького*. Львів. 2014. Т 16. №1 (58). Ч.1. С. 310-314.
15. Шульський М.Г. Шульський А.М. Зовнішня торгівля: стан і тенденції розвитку. *Економіка та підприємництво*. №38/2018, Збірник наукових праць. Київ. КНЕУ. 2018. С. 328-341.
16. Шульський М.Г. Тенденції виробництва аграрної продукції суб'єктами господарювання Львівщини. *Наук. вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*. Львів. 2018. Т 19. №81. С. 79-83.
17. Янишин Я., Булик О. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарського підприємства та шляхи її вдосконалення (на прикладі ТзОВ «Агро ЛВ Лімітед»). *Вісник Львівського національного аграрного університету: Економіка АПК*. 2015. № 22 (1). С. 54-58.

References:

1. Voitseshchuk A.D. Determinanty rozvytku mytnoho prostoru krainy yak skladovoi ekonomichnoho prostoru pid vplyvom hlobalizatsii. *Innovatsiina ekonomika*. 2016 [66]. №11-12. S. 18-24.
2. Dukhnytskyi B.V., Puhachov M.I., Melnyk O.A. ta in. Perspektivy zovnishnotorhovelnykh vidnosyn Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom v ahrarnii sferi. Za red. M.I. Puhachova. Kyiv: NNTs IAE, 2016. 40 s.
3. Ekonomichna entsyklopediia. U trokh tomakh. T.1 / red. – kol.:... S.V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 2000. 864 s.
4. Zakon Ukrainy «Pro zovnishnoekonomichnu diialnist» vid 16 kvitnia 1991 roku № 959 – XII zi zminyamy i dopovnenniamy.
5. Kashuba Yu.P. Eksportni mozhlyvosti ahrarnykh pidpriemstv Ukrainy na rynkakh YeS. *Ekonomika APK*. 2018. №10. S.70.
6. Kaliuzhna N.H. Pidkhid do vyznachennia hravitatsiinykh chynnykiv na zovnishnotorhovelni vidnosyny krain. *Problemy ekonomiky*, 2018. №1. S. 26-31.
7. Kutsab-Bonk K. Sotsialno-ekonomichniy prostir transkordonnoho rehionu: mekhanizmy formuvannia ta chynnyky. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii Mizhnarodni vidnosyny*. 2016. Vypusk 38. S. 326-332.
8. Lysak M.A. Zovnishnia torhivli v umovakh intehtatsii Ukrainy. *Ekonomika APK*. 2018. № 12. S. 69-74.
9. Mylovanov Ye.V. Pravovi zasady rehuliuвання orhanichnoho vyrobnytstva v krainakh YeS. *Ekonomika APK*. 2018. №5. S. 117-123.
10. Puhachov K.M. Zovnishnotorhovelni vidnosyny Ukrainy z YeS. *Ekonomika APK*. 2018. № 2. S. 85-90.
11. Spaskyi H.V. Efektyvnist zovnishnoekonomichnoi diialnosti prykordonnoho Zakarpattia. *Ekonomika APK*. 2018. № 1. S. 83-88.
12. Statystychniy shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2018 rik. Chastyna 1 / Za red. S.I. Zymovinoi. Lviv, 2019. 322 c.
13. Shkola V.Iu. Hermanchuk I.V., Peresiadko H.O. Zovnishnoekonomichna diialnist v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku. *Mizhnarodna stratehiia ekonomichnoho rozvytku rehionu: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Sumy, 19-21 chervnia 2012 r.)*. Sumy, SumDU, 2012. S. 136-138.
14. Shulskyi M.H. Zovnishnoekonomichna diialnist subiektiv hospodariuvannia Lvivshchyny. *Nauk. visnyk LNUVM ta BT im. S.Z. Hzhyskoho*. Lviv. 2014. Т 16. №1 (58). Ч.1. С. 310-314.
15. Shulskyi M.H. Shulskyi A.M. Zovnishnia torhivlia: stan i tendentsii rozvytku. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. №38/2018, Zbirnyk naukovykh prats. Kyiv. KNEU. 2018. S. 328-341.
16. Shulskyi M.H. Tendentsii vyrobnytstva ahrarnoi produktsii subiektamy hospodariuvannia Lvivshchyny. *Nauk. visnyk LNUVMB imeni S.Z. Hzhyskoho*. Lviv. 2018. Т 19. №81. S. 79-83.
17. Yanyshyn Ya., Bulyk O. Analiz zovnishnoekonomichnoi diialnosti silskohospodarskoho pidpriemstva ta shliakhy yii vdoskonalennia (na prykladi TzOV «Ahro LV Limited»). *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu: Ekonomika APK*. 2015. № 22 (1). S. 54-58.

Дата подання публікації 16.03.2020 р.